

Tlačová správa Slovenskej spoločnosti všeobecného praktického lekárstva

Aj všeobecní lekári na Slovensku oslavujú svoj Medzinárodný deň. Majú čo oslavovať?

19. mája oslavujú rodinní lekári na celom svete svoj sviatok.

„World family doctors day”, Svetový deň rodinných lekárov vyhlásila WONCA* v Cancúne v Mexiku v roku 2010. Po prvý krát sa tak Svetový deň rodinných lekárov oslavoval 19. mája 2010.

Tento sviatok oslavujú aj všeobecní lekári na Slovensku.

Pre samotných lekárov je tento sviatok na jednej strane príležitosťou osobne osláviť to, čo robia a vyjadriť tak globálnu solidaritu a príslušnosť k veľkej svetovej rodine rodinných, všeobecných a praktických lekárov; na strane druhej otvára tento deň veľa možností zdôrazniť dôležitý prínos a význam primárnej starostlivosti pre každého človeka, pre miestne komunity, pre danú krajinu, pre celý svet.

Aj keď sa sviatok etabloval len nedávno a tento rok si pripomíname jeho desiate výročie, v kalendári rodinného a všeobecného praktického lekárstva sa stal na celom svete významným dátumom, o ktorom sa v medicínskych kruhoch hovorí.

Viac by o ňom však mala vedieť aj široká verejnosť a celá spoločnosť. Pretože rodinní a všeobecní praktickí lekári sú nenahraditeľnou súčasťou systému zdravotnej starostlivosti a je dôležité, aby mal tento fakt zodpovedajúcu váhu a uznanie, odrážajúce sa v postavení odboru všeobecného lekárstva v každej krajine.

Lekárov z rôznych krajín sveta spájajú podobné problémy

Aj keď sú zdravotné systémy krajín sveta rozmanité, spája ich spoločný záujem – kvalitná starostlivosť o pacienta. Všeobecní praktickí a rodinní lekári, ktorí poskytujú komplexnú starostlivosť v priebehu celého života človeka dnes na celom svete čelia podobným výzvam.

Nedostatok ľudských zdrojov, nadmerné pracovné zaťaženie, obrovská administratívna záťaž, kvalita vzdelávania, úroveň finančného ohodnotenia, spoločenská, ale aj morálna podpora ich postavenia sú len časťou problémov, ktoré musia pri každodennej starostlivosti o pacienta riešiť.

Pacient však pritom zostáva pre nich na prvom mieste. „Staráť sa o našich pacientov znamená viac než len určiť im diagnózu a liečiť ich. Je to tiež nastavenie diagnostického procesu a liečby presne na mieru podľa potreby konkrétneho pacienta, vyhýbajúc sa prehnanému diagnostikovaniu a prehnanej liečbe. Zdravie a šťastie sa nedajú zažiť separovane, osamotene, ale iba v zdravej a šťastnej ľudskej spoločnosti,“ uviedla MUDr. Michaela Macháčová.

Aké postavenie majú všeobecní praktickí lekári na Slovensku?

Všeobecný, obvodný či praktický lekár, alebo lekár prvého kontaktu?

Je to jedno ako ich pomenujeme. Sú to ale odborníci, za ktorými idú pacienti, ktorí sú chorí, potrebujú potvrdenie, kúpeľnú liečbu či zdravotnú pomoc.

Primárna starostlivosť je však nielen vstupnou bránou pacienta do zdravotníckeho systému, ale aj základným pilierom celého jeho fungovania. Všeobecný lekár je prvým zdravotníckym pracovníkom, ktorému pacient klope na dvere ako prvému a všeobecný lekár je odborníkom, ktorý rozhoduje o tom kam ďalej bude jeho cesta v zdravotníckom systéme smerovať.

Všeobecný lekár už dávno nie je len „vypisovačom“ výmenných lístkov ku špecialistom a rôznych potvrdení, pretože vo svojej ambulancii dnes dokáže vďaka pribúdajúcim kompetenciám a možnostiam a kvalitnému prístrojovému vybaveniu ambulancií vybaviť podstatnú časť starostlivosti o svojho pacienta. A ako jediný v celom zdravotníckom systéme pozná nielen pacientov fyzický, ale aj psychický a sociálny stav a dokáže jeho problémy vnímať komplexne. Všeobecný lekár je teda komplexným medicínskym manažérom svojho pacienta.

Napríklad:

- *V ambulancii všeobecného lekára je dnes možné vykonať vyšetrenie srdca pomocou EKG, skontrolovať cievy pomocou ABI Indexu, zistiť možné okultné (skryté) krvácanie pomocou FOB testu, či zistiť prítomnosť infekcie pomocou stanovenia hodnoty CRP. Takéto možnosti šetria pacientovi čas strávený v ambulancii špecialistu, či je dokonca možné takúto návštevu úplne vynechať a podľa potreby nasadiť správnu liečbu.*
- **Od 1. februára 2019 môžu všeobecní lekári predpisovať svojim pacientom takmer všetky lieky na artériovú hypertenziu.**
- **Všeobecní lekári môžu vykonávať predoperačné vyšetrenia.**
- *V roku 2020 očakávame prvý štandard pre manažment prediabetikov v rámci komplexného manažmentu pacienta s diabetom.*

Napriek zrejmemu pozitívnemu smerovaniu odboru však zostáva postavenie všeobecných lekárov a riešenie problémov v ňom na okraji záujmu kompetentných orgánov a celej spoločnosti. Prístup k nášmu odboru naplno odhalila aj pandémia koronavírusu, keď na najvyšších miestach vznikali rozhodnutia o zaraďovaní všeobecných lekárov do krízového zdravotníckeho systému (napr. tzv. COVID ambulancie, rozšírenie núdzového stavu pre ambulantných lekárov, akútny nedostatok ochranných pomôcok v začiatkoch krízy, napriek tomu, že všeobecní lekári boli prvými, ktorí sa s možnými potencionálne nakazenými pacientmi stretávali a prakticky ako jediný odbor ostali ambulovať takmer na 100% ap.). Štatút všeobecného lekára sa v kríze využíval tak „ako sa to kedy komu hodilo do karát“.

Úspechy zaplatené nadpracou...

Za posledné roky prešiel odbor všeobecného lekárstva turbulentnými zmenami. Podarilo sa dosiahnuť aj veľa pozitívnych výsledkov. Získanie nových kompetencií, **skrátene služieb v APS (LSP), úpravu podmienok všeobecných lekárov povinne vykonávať obhliadky mŕtvych, zvýšenie kapitálnych platieb, zapojenie sa do eZdravia, zrušenie preskripčných obmedzení liekov pri**

najčastejšie liečených diagnózach, presadenie požiadaviek lekárov v ambulantnej pohotovostnej službe, rezidentský program atď. Mnohé z nich sa stali výzvami aj pre samotných lekárov, ale všetky sú dôkazom toho, že odbor všeobecného lekárstva sa stáva silnejším a získava, aj keď pomalšie ako očakávame, stále väčšiu prestíž.

Positívne zmeny v našom odbore sa však na Slovensku nikdy neudejú „samovoľne“, ale za veľkého úsilia, až boja samotných lekárov o obhájenie svojho stanoviska. Čas, nasadenie a energiu, ktoré by mohli venovať pacientom v ambulanciách je teda vynakladaný na rokovania s kompetentnými orgánmi, s nie vždy zaručeným priaznivým výsledkom pre všeobecné lekárstvo.

Vieme, čo chceme a za tým kráčajme...

Kvalitná primárna ambulantná sféra s vysokým podielom vyšetrených pacientov, ktorí už nemusia ísť k špecialistom je základným pilierom zdravotnej starostlivosti. U nás by dnes mal všeobecný lekár pacientovi vedieť pomôcť a vyriešiť 80 percent jeho ťažkostí. Vo vyspelých štátoch je tento podiel nad 90 percentami. Dosiahnutie tohto cieľa aj u nás na Slovensku však vyžaduje ďalšie posilňovanie kompetencií všeobecných lekárov a zdravotných sestier, zodpovedajúce finančné ohodnotenie ich práce a morálneho kreditu, ale aj omladzovanie ľudských zdrojov v ambulanciách všeobecného lekárstva.

Za týmto cieľom kráčajú spolu aj všetci členovia Slovenskej spoločnosti všeobecného praktického lekárstva, ktorých je dnes viac ako 1 400. Naša spoločnosť sa svojou prácou usiluje vytvoriť efektívnu platformu na presadzovanie záujmov všeobecných lekárov, ktoré sú v končenom dôsledku v prospech pacientov.

A za svojimi cieľmi nekráčame osamotnene. Tento rok po prvý krát v rámci prevencie vyzývame aj našich pacientov, aby kráčali spolu s nami na tzv. **Krokovačke**. Chôdza je tým najlepším, najjednoduchším a najprirodzenejším spôsobom, ako sa udržať v dobrej kondícii, zbaviť sa stresu a vyzerať dobre, šťastne a zdravo.

„Krokovačky“ budú pilotne prebiehať na celom Slovensku – od západu na východ. A práve obraz lekára a pacienta, kráčajúceho bok po boku, sa stane symbolom slovenského všeobecného lekárstva a ľudskej stránky medicíny, ktorá prekračuje hranice ambulancií a ukazuje dôležitosť a hĺbku vzťahu lekár – pacient.

A rezko nám bude do kroku aj vďaka piesni, ktorá vznikla priamo pre toto podujatie:

***Pamätaj, že v zdravom tele býva zdravý duch.
Zakráčať si treba, do pľúc nahnať čerstvý vzduch.
Zďaleka sa vyhýbaj nezdravým priestorom, pre zdravie si zakráčaj so svojim doktorom.***

(časť textu piesne, celú pieseň si môžete vypočuť na sociálnych sieťach SSVPL v utorok 19.5.2020

.....

Všeobecne o všeobecnom lekárstve:

Všeobecné lekárstvo je jednou z najrozsiahljších medicínskych disciplín.

Zahŕňa poznatky zo základných odborov, ktoré integrálne využíva v prevencii, etiopatogenéze, diagnostike, diferenciálnej diagnostike a terapii chorôb.

Všeobecný lekár sprevádza pacienta v zdraví i chorobe a napomáha mu orientovať sa v sociálnej sfére. Ťažko chorým, bezvládnym a imobilným pacientom pomáha aj v stavoch, ktoré môžu byť pre ostatných odborníkov obťažujúce.

Všeobecný lekár zostáva pri svojom pacientovi a zabezpečuje mu komplexnú a kontinuálnu zdravotnú starostlivosť. V tom mu pomáha pochopenie podstaty choroby, psychologický, etický prístup, rešpektovanie platných právnych noriem a dokonale vedená dokumentácia. Práve tá zabezpečuje, že práca je štandardizovaná a kontrolovateľná na každom stupni poskytovania zdravotnej starostlivosti a súvisiacich služieb.

Fakty o všeobecnom lekárstve na Slovensku:

Čo treba zmeniť?

Pacienti:

- Slovensko má spomedzi členských krajín EÚ najvyšší priemerný počet návštev lekárskeho ambulancií, viac ako 11 ročne. Spolu s nedostatkom špecialistov a všeobecných lekárov to spôsobuje preťaženosť systému a veľmi často nekonečné čakanie. Ťažkosti s nadmerným počtom návštev u lekára primárne spôsobuje zle nastavený systém, ktorý pacientom v podstate nedáva na výber.
- Bežný počet ľudí v ambulanciách všeobecných lekárov je približne 70 pacientov denne.
- Vzhľadom na množstvo pacientov, ktorí pripadajú na jedného lekára, nie je výnimkou ani niekoľkohodinové čakanie v čakárni.
- Najväčší problém so všeobecnými lekármi je v periférnych regiónoch, čo zhoršuje rovnakú dostupnosť primárnej starostlivosti pre pacientov na Slovensku. Veľa pacientov musí za svojím všeobecným lekárom dochádzať aj niekoľko desiatok kilometrov.

Lekári:

- Všeobecní lekári tvoria v súčasnosti asi 10% zo všetkých lekárov – ale toto číslo je klesajúce a záujem medikov o tento odbor je len 5%.
- Doteraz nie je ochota zlepšiť financovanie segmentu všeobecných lekárov pre dospelých (VDL) aspoň na úroveň oprávnených nákladov.
- Od roku 2016 pracuje na Slovensku viac ako 1100 všeobecných lekárov pre dospelých starších ako 60 rokov, čo prakticky predstavuje 50% všetkých všeobecných lekárov.
- Už dnes chýba v odbore všeobecného lekárstva minimálne 500 všeobecných lekárov a v najbližších piatich rokoch očakávame, že zo systému odíde „do dôchodku“ ďalších päťsto lekárov.
- Príprava lekára trvá asi 10 rokov - 6 rokov štúdium/ 4 roky špecializácia.

- Študenti medicíny chcú robiť atraktívne odbory ako je kardiológia, neurológia, málokto sa chce realizovať v oblasti všeobecného lekárstva, pretože je považovaný za neatraktívny odbor.
- Všeobecné lekárstvo zo všetkých medicínskych odborov patrí medzi najslabšie financované odbory.
- Keď sa k tomu pridajú nízke platby od zdravotných poisťovní, pre ktoré ambulancie ledva prežívajú, povolanie všeobecného lekára sa študentom medicíny javí ako najmenej príťažlivá perspektíva.
- *Až 25 percent slovenských absolventov lekárskeho fakúlt odchádza pracovať do zahraničia.*
- Ročne potrebujeme 90 „nových“ všeobecných lekárov.
- *Pokiaľ nenastane zmena, primárna sféra o 5 až 10 rokov skolabuje.*
- Ak by sa však zvýšil počet mladých všeobecných lekárov so silnejšími kompetenciami a zdravotných sestier s posilnenými kompetenciami, časť starostlivosti sa podľa SSVPL presunie do primárnej sféry a znížia sa náklady na drahšiu špecializovanú starostlivosť a hospitalizáciu pacientov.

A čo meniť netreba, len zvyšovať? Dôvera pacientov zaväzuje!

- Slovenskí pacienti dôverujú práci všeobecných praktických lekárov na 80 – 90%.
- **Dôvera pacientov je hlavná hnacia sila našej práce, ak vieme, že pacienti sú presvedčení, že lekárom na nich záleží. Dôstojné postavenie všeobecného lekárstva je dobrom aj pre pacientov na Slovensku. Aj preto okrem bežnej práce v ambulanciách obhajujeme ich záujmy aj na vyššej úrovni.**

Slovenská spoločnosť všeobecného praktického lekárstva (SSVPL)

Slovenská spoločnosť všeobecného praktického lekárstva vznikla v roku 1979. V súčasnosti má okolo 1 400 členov. Od roku 1982 je pridruženým členom a od roku 2016 riadnym členom Svetovej organizácie všeobecných praktických lekárov (WONCA) a od roku 2006 riadnym členom Európskeho fóra primárnej starostlivosti (EFPC). **Hlavnou úlohou odbornej spoločnosti** slovenských všeobecných praktických lekárov je zabezpečovanie vzdelávania, ale aj ostatných podmienok pre plnenie ich esenciálnych úloh v zdravotnom systéme.

***Svetová organizácia rodinných lekárov (WONCA)** je globálna nezisková profesionálna organizácia zastupujúca rodinných lekárov a praktických lekárov zo všetkých regiónov sveta. Jej poslaním je zlepšovať kvalitu života obyvateľov sveta prostredníctvom vysokého štandardu starostlivosti vo všeobecnej praxi / rodinného lekárstva.

S pozdravom a úctou

MUDr. Peter Makara
Prezident SSVPL